

Czarne łabędzie a NOWA JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA

Na przestrzeni ostatnich kilku lat, bardziej niż kiedykolwiek, widać dynamikę przekształceń w edukacji.

Zmieniająca się rzeczywistość, a co za tym idzie profil kompetencyjny studentów i nauczycieli, generują coraz to inne wyzwania. Z roku na rok większą popularnością cieszy się sieciowanie, o czym mówił dr Paweł Poszytek na V Kongresie Edukacji w Warszawie 27 października 2022 r. Miejsce utartej ścieżki edukacyjnej zastępują częściej elastyczne oferty studiów opracowane z myślą o edukatorach gotowych na zmianę. Świadomość dynamicznej ewolucji modelu edukacji wyższej w Polsce i w Europie znalazła odzwierciedlenie w szeregu najnowszych publikacji Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE)¹.

Głównym założeniem najnowszych trendów jest tworzenie środowiska umożliwiającego studentom oraz nauczycielom korzystanie nie tylko z zasobów danego uniwersytetu, ale też uniwersytetów europejskich.

Wszystkie opracowania nawiązują do nowego modelu kształcenia nauczycieli w Polsce oraz na świecie i podkreślają znaczenie takiego procesu. Głównym założeniem najnowszych trendów jest tworzenie środowiska umożliwiającego studentom oraz nauczycielom korzystanie nie tylko z zasobów danego uniwersytetu, ale też uniwersytetów europejskich. Coraz bardziej popularne stają się sojusze uniwersyteckie mające na celu umiędzynarodowienie dobrych praktyk, oferty oraz inicjatyw lokalnych. Wspomniane powyżej działanie obejmuje współpracę 44 uniwersytetów europejskich. Międzyuczelniane kampusy będą oferować studentom i kadrze naukowej z całej Europy możliwości w zakresie mobilności bez przeszkód, by wspólnie tworzyć nową wiedzę w różnych dyscyplinach i krajach.

Na ile kształcenie przyszłych nauczycieli realizuje potrzeby doskonalenia aktywnych zawodowo edukatorów i czy istnieje realna możliwość rozwijania indywidualnych kompetencji? Owszem. Odpowiedzią są Akademie Nauczycielskie Erasmus+. W rezolucji Rady Unii Europejskiej w sprawie dalszego rozwijania europejskiego obszaru edukacji z 2019 r. Komisję wezwano, aby „Opracowała nowe sposoby szkolenia i wspierania kompetentnych, zmotywowanych i wysoko wykwalifikowanych nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, edukatorów i liderów edukacyjnych, i promowała ich stały rozwój zawodowy, jak i wysokiej jakości, oparte na badaniach, kształcenie nauczycieli”².

Mając na uwadze przyszłościowy charakter edukacji, od czerwca 2022 r. Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach realizuje projekt „Digital Academy in teaching practice for a seamless transition from preservice to in-service” (Digital TA) w ramach programu ERASMUS-EDU-2021-PEX-TEACH-ACA. To jedna z jedenastu aplikacji zatwierdzonych przez Komisję Europejską i jedynego tego typu przedsięwzięcie realizowane w Polsce. Główne założenie projektu to wypracowanie rozwiązań mających na celu przygotowanie absolwentów kierunków pedagogicznych do podejmowania realnych wyzwań w pracy nauczyciela. Zakłada się, że rezultatem będzie stworzenie nowego modelu doskonalenia adresowanego do nauczycieli znajdujących się w okresie przejściowym, a wypracowana ścieżka rozwoju zawodowego pozwoli nowym pedagogom śledzić swoje postępy w procesie doskonalenia.

Podejmując się coraz to nowszych działań, pamiętamy, iż nauczyciel XXI w. to mentor, poszukiwacz, odkrywca, osoba, od której wymaga się nieustającego doskonalenia warsztatu i dorobku zawodowego. Mając na uwadze najnowsze trendy, takie jak umiędzynarodowienie,



Międzynarodowa wystawa multisensoryczna *Save the planet – Ocalmy planetę*, Fabryka Norblina, Warszawa 2022. Fot. J. Jas

¹ Zob.: E. Wąsikiewicz-Firlej, A. Szczepaniak-Kozak, H. Lankiewicz, *Doświadczenie pobytu w Polsce w narracjach zagranicznych studentów*, Warszawa 2022; J. Kic-Drgas, J. Woźniak, *Perspektywy kształcenia nauczycieli języków specjalistycznych w Polsce*, Warszawa 2022; A. Anielska, *Szkolnictwo wyższe wobec studentów nietradycyjnych. Strategie uczelni w obszarze kształcenia dorosłych na przykładzie studiów podyplomowych*, Warszawa 2022.

² Za: *Akademie Nauczycielskie Erasmus+* [online:] <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/pl/programme-guide/part-b/key-action-2/teacher-academies> (dostęp: 2 listopada 2022).



Międzynarodowa wystawa multisensoryczna *Save the planet – Ocalmy planetę*, Fabryka Norblina, Warszawa 2022. Fot. J. Jas

sieciowanie oraz tworzenie stopniowo sojuszy uniwersyteckich, podjęliśmy wyzwanie i przystąpiliśmy do działań zakładających:

- opracowanie europejskiej ścieżki doskonalenia nauczycieli w okresie przejściowych – od roli studenta do roli czynnego nauczyciela;
- opracowanie e-platformy mającej na celu integrację międzynarodowej społeczności uczącej się;
- wypracowanie uniwersalnych rozwiązań umożliwiających bezproblemowe przejście z roli studenta w rolę czynnego nauczyciela;
- zwiększenie świadomości nauczycieli, mentorów, osób uczących się, podmiotów gospodarczych, politycznych i społecznych na temat znaczenia praktycznego oraz systematycznego doskonalenia nauczycieli w krajach Unii Europejskiej.

Odnosząc się do samodoskonalenia, myśląc o przyszłości, nie możemy zapomnieć lub pominąć edukacji, ponieważ od zawsze jest i była obecna w każdej ze sfer naszej codzienności. Teraz mówi się o niej więcej i częściej, a postrzegana jest w kategoriach jednej z kompetencji przyszłości, do czego nawiązuje raport Infuture Institute³. Najważniejsze wnioski, jakie wyciągam, pracując z uczestnikami szkoleń z bardzo różnych firm, są spójne z twierdzeniami autorów raportu:

- wciąż doskonalić, szlifować swoje umiejętności i uczyć się nowych, korzystać z dostępności kursów online, otwartych kursów uniwersyteckich (ang. *lifelong learning*);
- doskonalić umiejętności cyfrowe czy z obszaru STEM (z ang. *science, technology, engineering, math*) na równi z kompetencjami miękkimi – kreatywnością, krytycznym myśleniem, zdolnością empatii;

- lepiej poznać samego siebie, określić, w czym jestem dobry, rozwijać swoje cechy, predyspozycje i umiejętności, co pozwoli zwiększać osobistą przewagę;
- być elastycznym, otwartym i nie bać się zmian⁴.

Jesteśmy przekonani, iż w Świętokrzyskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach uda się wypracować i przetestować model kształcenia oraz doskonalenia będący swego rodzaju mostem łączącym teoretyczny, uniwersytecki model, z praktycznym, rzeczywistym światem nauczycieli w Europie. Partnerami podejmowanych wspólnie działań są uniwersytety oraz placówki doskonalenia zlokalizowane na terenie Unii Europejskiej:

- Fundacion Universidad Europea del Atlántico (UNEAT), Hiszpania;
- University of Limerick (UL), Irlandia;
- Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen (AP), Belgia;
- Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (UJK), Polska;
- Univerzita Palackého v Olomouci (UP), Czechy;
- Województwo Świętokrzyskie (ŚCDN), Polska;
- Consejería de Educación de la Junta de Castilla y León (CFP), Hiszpania;
- Fundación Universitaria Iberoamericana (FUNIBER), Hiszpania.

Kończąc, pozostawiam czytelników z refleksją nad słowami ks. Edwarda A. Mallboy'a: „Dyplom uczelni nie oznacza, że człowiek jest produktem skończonym, ale przesłanką, że jest on przygotowany do życia”.

Izabela Krzak-Borkowska
konsultantka ŚCDN

³ Zob. *Terapeuta robotów i haker zdrowia to przyszłość. Tradycyjne zawody mogą zniknąć z rynku* [online:] <https://tvn24.pl/biznes/tech/zawody-przyszlosci-raport-infuture-hatalska-foresight-institute-ra931163-4506909> (dostęp: 2 listopada 2022).

⁴ *Kompetencje przyszłości* [online:] <https://majalose.pl/kompetencje-przyszlosci/> (dostęp: 2 listopada 2022).